УДК 37(477)(092)

Моргай Лілія Анатоліївна
аспірант кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ І ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ НИКИФОРА ЯКОВИЧА ГРИГОРІЇВА

Анотація. У статті охарактеризовано основні етапи життєвого шляху педагога, просвітника, громадсько-політичного діяча, письменника, журналіста, публіциста, члена Центральної і Малої Ради Всеукраїнської ради військових депутатів, професора Празького університету, директора Соціологічного інституту у Празі, керівника українського відділення радіостанції «Голос Америки» – Никифора Яковича Григоріїва (1883–1953 рр.). Висвітлено вплив Т. Осадчого (секретаря Київського сільськогосподарського товариства, економіста, демократа-народника) на формування світоглядних переконань Н. Я. Григоріїва.

Ключові слова: Н. Я. Григоріїв, педагогічна персоналія, світогляд, погляди, перконання.

Аналіз досліджень та публікацій. Педагогічна персоналія сьогодні – це один з найпоширеніших напрямів історико-педагогічних досліджень [10, с. 37]. Біографічний підхід в історії педагогіки – це такий спосіб опрацювання, аналізу джерел, за якого біографія, особистість педагога виступає, з одного боку, визначальним фактором його творчості, а з іншого – віддзеркалює епоху або ж є її творцем. Біографічний підхід допомагає знайти причину появи й розвитку педагогічних ідей у різних фактах біографії, розкрити сутнісні, «знакові» моменти. Біографія персоналії має включати в себе передусім характеристику оновних етапів життєвого шляху, аналіз епохи, в якій жила і творила особистість,

характеристику середовища, яке її оточувало, процес становлення і розвитку педагогічних поглядів [10, с. 44].

Проведений аналіз наукової літератури з теми дослідження свідчить, що деякі відомості про біографію педагога Н. Я. Григоріїва здійснено частково в наукових дослідженнях О. Сухобокової, Л. Пироженко, Т. Бевз, Т. Бондаренко. Це пояснюється тим, що тривалий час інформація про педагога була недоступною, але із здобуттям статусу незалежності України ім'я та ідеї педагога стали об'єктом уваги наукової спільноти.

Мета статті – здійснити аналіз формування світоглядних переконань і життєвих цінностей Н. Я. Григоріїва.

Виклад основного матеріалу. Щоб досконаліше розкрити сутність заявленої наукової проблеми звернемося до розкриття змістового наповнення таких понять як «світогляд», «погляди», «переконання».

Світогляд – форма суспільної самосвідомості людини, через яку вона сприймає, осмислює та оцінює навколишню дійсність як світ свого буття й діяльності, визначає і сприймає своє місце й призначення у ньому. У світогляд входять узагальненні уявлення про світ і саму людину, про спрямованість ходу подій у світі, про смисл людського життя, історичну долю людства тощо, а також система переконань, принципів та ідеалів. Світогляд формується внаслідок практичного освоєння духовної культури суспльства (науки, літератури, мистецтва), пануючих у ньому політичних, моральних, естетичних, правових, релігійних, філософських та інших поглядів [2, с. 299].

Основу світогляду становлять погляди і переконання, що сформувалися на базі знань про природу та суспільство і стали внутрішньою позицією особистості.

Погляди – прийняті людиною як достовірні ідеї, знання, теоретичні концепції, передбачення, що пояснюють явища природи і суспільства, є

орієнтирами в поведінці, діяльності, стосунках. На їх основі формуються й утверджуються переконання особистості [6, с. 91].

Переконання – усвідомлена потреба особистості, що спонукає її діяти згідно зі своїми ціннісними орієнтаціями. Зміст потреб, що виступають у формі переконань, відбиває певне розуміння природи і суспільства. Утворює впорядковану систему поглядів, сукупність переконань, виступає як світогляд [12, с. 328].

На відміну від поглядів і переконань, які виникають переважно з власного досвіду, узагальненого підсвідомістю, цінність і позицію особистість бере від оточення. Вона переймає їх спочатку від батьків, потім від учителів, товаришів і утверджує їх у процесі роботи і суспільного життя [7, с. 69–70].

Для створення цілісного образу Н. Григоріїва як педагога, просвітителя, громадського діяча необхідне уважне вивчення того, як формувалися його світоглядні переконання і життєві цінності. Особливо великого значення в цьому контексті набуває вивчення впливу батьківського виховання на Никифора, а також його шкільне життя під час навчання у Горидищенській сільськогосподарській школі, яка мала два підготовчі класи, що прирівнювалися до двох класів міської школи і три спеціалізованих класи, та зв’язки з патріотично налаштованими громадськими і культурними діячами.

Народився Никифор Якович Григоріїв 9 лютого 1883 року у містечку Бурти Черкаського повіту на Київщині. Він був тринадцятою дитиною у бідній родині сільського вчителя Якова Карповича Григоріїва та дяківни Теодори (Федори) Тетеренчук, як згадує сам Н. Григоріїв «...коли хтось із гостей запитував батька як звуться діти, то він жартуючи відповідав: почекайте нехай загляну в список» [5, с. 6]. Проте до трьох років він втратив десятиро сестер і братів та матір: «1885 році по містечку Бурти прокотилася хвороба і на протязі двох тижнів померло 8 моїх братів і

сестер. Двоє померло ще раніше і залишилося тільки нас троє: старша сестра Харитя, що була вже заміжня з Михайлом Дяченком (селянином), підстарша сестра «Дуня» (Явдоха), що була раніше за сусідою міщанином Тимофієм Дашковським, та Я – останній із роду. Смерть дітей так вплинла на матір, що вона занедужала на сухоти і 1886 року померла. Я матір зовсім не пам'ятаю. Ледь-ледь пригадую лише бабу по матері, яка теж померла десь в 1887 чи 1888 року» [3, арк. 2].

Про свого діда Н. Григоріїв пам'ятає лише те, що він грек, мав грецьке походження, однак, невідомо як потрапивший до України. Одружившись, дід недовгий час служив у війську і загинув на російсько-турецькій війні. Батько Никифора, Яків Грек, родом із села Рудні Почаївської на Волині, був забраний, як сирота миколаївського солдата, у Миколаївський кантеміровський дивізіон, де навчався грамоті. Тут, у дивізіонній школі, і перенайменували Якова Грека на Якова Григоріїва [7, с. 2]. Як розповідав батько Н. Григоріїва, «...прийшовши одного дня в школу, почали перевіряти вичитуючи. Чує вигукують Григоріїв. Ніхто не одзивається. Раз, другий. Всі мовчать. – Тиша чого мовчиш? – гукнув вчитель. Дивлячись на батька. – Я не Григоріїв, Я Грек – відповів батько. – Лаячать! – Григоріїв, а не Грек. – З того часу батько став Григоріїв» [3, арк. 1].

Як згадував Н. Григоріїв, у віці 18-20 років його батько під час навчання скалічив ногу і був демобілізований. Додому добирався пішки, дорога була не близька, тому він зупинявся в різних місцях на деякий час, щоб заробити грошей. Останньою такою зупинкую стало село Бурти, де, підрядивши попрацювати зиму в церковно-приходській школі, він і залишився на все життя, одружившись із дочкою сільського дяка [7, с. 2].

Змалку батько прищепив синові любов до праці, старанність до навчання, повагу до людей. Про свого батька у Н. Григоріїва залишив дуже теплі спогади: був він людиною товариською, мав багато друзів, а ще до

того мав абсолютний слух, добре співав і сам навчився гарти на скрипці, без нього не обходилась жодне святкування в селі [7, с. 2]. Коли матір померла від сухот, батько Никифора невдовзі одружився вдруге на роботящій, хазяйновитій вдові – Марічці, яка за словами самого Н. Григоріїва, «...любила мене малого, жаліла, але вдавалась часто до радикальних методів виховання» [3, арк. 2].

Батько працював учителем у різних сільських школах Черкаського повіту (Нечаївці, Сердегівці), тож сім'я часто переїздила з місця на місце. Цікаві спогади Никифора Яковича про становище вчителя сільської школи кінця XIX ст. та самої школи: «...в одному приміщенні навчаються діти різних ступенів. Доки діти I ступеня вчаться грамоти, то діти II ступеня читають «Часослов», а III – «Псалтир». Кожен вчився індивідуально і перехід від першого до другого ступенів здійснювався в залежності від здібностей. Перехід від одного етапу до іншого відзначався кашею, яку батьки учня приносили до школи і урочисто роздавали всім дітям. Через те, що всі вчили вголос, постійно було чути гомін голосів. Учитель допомагав не лише словом, а й указкою, або вишневими гілками, які завжди стояли в кутку класу. Та все ж у цьому гоміні ховалися розмови про «Булку» (гра), ярмарок та сільські новини, хіхікання і лайка. Навесні проводилась перевірка знань» [3, арк. 3].

Про українську старовину вперше Н. Григоріїв почув з уст подорожнього, який заночував у селі – «...вельми поважний чоловік, але змушений блукати з села в село, тато багато з ним чого говорив про невідомі месні речі» [3, арк. 42; 7, с. 2]. Він розповів малому сільському хлопцеві про козаків, Тараса Бульбу, Запорозьку Січ. З того часу, згадував Никифір Якович, «...я малював Тараса Бульбу поважним сільським дядьком з вусами та пістолями за поясом» [3, арк. 42].

Влітку мачуха працювала поденно в полі і малий Никифор залишався сам без нагляду: «Ми з хлопцями крали моркву, купалися в

ставку, на всьому кутку провіряли курячі сідала і міняли яйця на цигарки чи зельтерську воду, залазили в жидівську лазню і кидали каміння в казани» [3, арк. 47]. Досить тепло Н. Григоріїв згадує про святкування Великодня: «Великодня я завше чекав з нетерплячкою. Свято починалося вже з вербної суботи. По обіді намазувалися чоботи і виставлялися на кілках на тину. Я загрібав і замітав двір. Пахла свіжа земля, пробивалася зелениною. Бовкав дзін «на вербу» і я як найшвидше взувши чоботи поспішав на вигін перед церквою, куди діти й дорослі зносили й складали в два ряди наламану в берегах вербу. Діти залишивши по лозині, ганяли і билися вербою промовляючи: «Верба – Я, ні я був». Націкавіша хвиля наступала, коли священник посвятивши вербу давав нести її в церкву. Великі й малі навперейми кидалися до верби, намагаючи вхопити найбільшу гіляку, а після того цілий ліс верби піднімався в гору» [3, арк. 47].

Коли трохи підріс і ровесники почали ходити на заробітки, гратись не було з ким. Тож, як згадував Н. Григоріїв, «...доводилося і собі йти пасти чиюсь худобу чи збирати на полі «кузки з буряків. Набігавшись за день я й у ночі спав не спокійно. Раз пригадую схопився з постелі серед ночі й подався до Дуні. Сів і плачу. Вийшла Дуня, Харитя, насилу заспокоїли» [3, арк. 74].

Сестра Харитя, яка працювала в Києві кухаркою у голови з'їзду мирових суддів, раз на рік приїжджала в гості завжди привозячи в подарунок хлопцеві книги «...по яких «паничі» вчилися й читали» [3, арк. 82]. Так потрапили до нього «Робінзон Крузо» та «Всеобщая история» Белярмінова, яка на довгий час стала його улюбленою книгою [7, с. 3]. Велике враження на Никифора справили Сорочинський Ярмарок та «Вій» М. Гоголя: «Вперше я побачив, що можна писати мужицькою, зрозумілою мовою, і був здивований як правописом, так і тим, що писалось в них про таких людей, як я, а на малюнках були звичайні сільські парубки й

дівчата» [3, арк. 82]. Відкриттям стало для Н. Григоріїва й те, що книги потрібні «не лише для того, щоб молитися» [3, арк. 83].

Н. Григоріїв навчався старанно, мав гарні оцінки з гуманітарних наук, особливо до вподоби йому була мова, історія та географія. Роки навчання в школі справили великий вплив на формування його національної свідомості та громадянської позиції. Саме тоді він дізнався про зруйновану Січ, закріпачених селян, про найбільшого українського поета Тараса Шевченка та усвідомив, що він українець, а не просто «мужицький син» [5, с. 6].

Про свої шкільні роки Н. Григоріїв згадує: «Учився я хоч і не блискуче, але й непогано. Уважно слухаючи в школі, рідко заглядав до книжок. З наук, які викладались найбільше любив – руську мову, історію й географію – майже завше мав найвищу отмітку – «п’ять»». Руську мову я вивчав практично, читаючи книжки. «Сочинения» писав найкраще і в диктантах ледво-ледво де робив помилку, історію любив і читав історичні книжки. Ще рідше заглядав до географії, але добре малював мапи, і за це маю «п’ять»...у підготовчих класах було п’ятеро «баришень», за якими впадали чимало школярів. Найбільшою симпатією користувалась Наті Скригова. Ботаніку й астрономію, яку назвичайно добре й сумлінно викладав Тимофій Трохмович, я його поважав, хоч і не завше розумів, завше мав «чотири». Викладав старанно, обдурити маже не можливо було. Характерно, що на протязі всіх класів, я мав майже однакові отмітки з перших наук: накращі з руської мови, історії, географії, найслабше з математики ...Говорили всі між собою по-українські, тільки учителям відповідали по-руськи і то досить ламаною мовою» [3, арк. 124–126]. Із учителів користувався симпатією учитель руської мови, історії і географії Д. Фомицький – «...добросердечний ідеаліст, милий і доступний. До нього ставилися, як до батька» [3, арк. 114].

Періодично в повіті перевіряли учнів сільських шкіл. І хоч як не хотів Н. Григоріїв, але все-таки і йому довелося потрапити на іспити: «От тоді й виявилось, як мало ми знаємо, особливо в арифметиці. Часто ми навіть не розуміли, про що нас запитують» [3, с. 116]. У 1893 році Никифір та ще кілька дітей їхньої школи приїхали на іспит в село Бурти. Екзамен вони провалили, але, як згадує Никифір Якович, «...на прохання тата мені все-так видали свідоцтво про закінчення початкової школи (чим я дуже пишався)» [7, с. 3].

Завдяки своєму батькові Н. Григоріїв змалку збагнув, що приналежність до вищої соціальної верстви має визначатися не лише рівнем заможності, а й рівнем освіти. Щойно опанувавши грамоту, він не задовольнявся навчальною програмою буртинської церковно-парафіяльної школи, а самостійно вдосконалював свої знання. Зокрема самотужки опанував польську та латинську мови, перечитав немало історичної і художньої літератури. Так майбутній педагог дізнався про минуле України, що старанно приховувалося настановами імперської освіти. Справжнім потрясінням для нього було усвідомлення, що Україна, за яку колись воювали козаки, – не міфічна вигадка із творів Г. Сенкевича та М. Гоголя, а його батьківщина [9].

По закінченню городищенської школи Никифор Григоріїв потрапив на роботу до маєтку підполковника у відставці М. Попова у селі Хозаровичах Київського повіту на посаду конторщика та помічника управителя. Менш ніж через рік його було звільнено «...за невміння бути «добрим господарем» для пані – то є за невміння лаятися з робітниками і т.п.» [3, арк. 179].

Відтак, у лютому 1902 року Н. Григоріїв приїхав до Києва в пошуках роботи. Живучи у свого товариша Федора Литвина він познайомився із секретарем Київського сільськогосподарського товариства, економістом, демократом-народником Тихоном Івановичем Осадчим [9]. Саме ця

людина відіграла велику роль у формуванні політичних поглядів та свідомості Н. Григоріїва. Під впливом системи ідей та знань Т. Осадчого Н. Григоріїв став переконаним матеріалістом, почав вивчати суспільствознавчі дисципліни, захопився політикою. А найважливіше – Тихон Осадчий прищепив Никифору Яковичу, як переконання, основоположний народницький життєвий і суспільно-етичний принцип: національно свідома освічена людина зобов'язана присвятити життя служінню своєму народові, що ототожнювався із селянством [9]. «Мені Т. Осадчий в першу чергу дав біографію Томаса Мора, а після того цілу низку інших книжок, серед яких найбільше зацікавила праця Вольтмана «Система морального сознания». Не все я там розумів, але хотілося все зрозуміти і я старанно її перечитував. Тай мову руську я ще погано знав» – згадував Никифор Якович [3, арк. 178]. Завдяки Т. Осадчому Н. Григоріїв отримує роботу спочатку в бібліотеці Київського товариства грамотності, а пізніше – у статистичному відділі управління Південно-Західними залізницями. Саме в цей період свого життя він багато читає, зокрема художні твори І. Франка, Т. Шевченка, О. Кобилянської, В. Стефаника, М. Коцюбинського, Б. Грінченка, праці О. Герцена, М. Бакуніна, М. Чернишевського, займається самоосвітою, пише свої перші літературні статті, спілкується з революційною молоддю різних політичних нарямів у будинку свого духовного наставника Т. Осадчого [1].

З 1903 р. Н. Григоріїв входить до осередку партії соціалістів-революціонерів, учасники якої опікувалися в основному питанням освіти народу. Більшість вважала, що потрібно йти працювати сільським учителем, адже в місті освічених людей і так багато. Частина ж була переконана, що без вищої освіти в селі робити нічого, бо лише високий рівень освіченності може надати перевагу в боротьбі з ворогами (панами, попами). Н. Григоріїв доводив, що людина може здобути авторитет і без диплому, оскільки вартість людини не в ньому, а в знаннях, чесній

поведінці. Дипломи ж часто прикрашають і бездарів. «Ми хотіли довести, що і без диплому, і без високої школи, людина, яка має здібності, може і освіту собі здобути кращу, ніж у школі, де все по-кацапському, і далі зробити більше» – згадував Н. Григоріїв [11, с. 252].

Навколо себе Т. Осадчий організував нелегальний гурток молоді для обговорення різних питань освіти, громадського і політичного життя. Гуртківці, які в основному симпатизували соціалістам-рволюціонерам, допомогли Н. Григоріїву зорієнтуватись у тогочасній політичниій ситуації, роз'яснювали соціалістичні ідеї, давали читати відповідну літературу, зокрема працю Вольтмана «Система моральної свідомості» та «Утопію» Т. Мора [5, с. 7].

Сам Н. Григоріїв давав соціалізму таке визначення: «Соціалізм – це такий суспільний лад, який спільними зусиллями всіх членів громади забезпечує кожній людині рівне право, рівну волю, рівну можливість праці й заробітку для задоволення своїх життєвих потреб нарівні з іншими, змогу... захищатися від всякого насильства, поневолення, поневіряння, упослідження, визиску, бідності, голоду, темноти злиднів і т.д.» [9].

Намагаючись зрозуміти, що спонукає громадян «Утопії» жити за неписаними законами соціалізму, Никифор Якович починає вивчати основи моралі, зокрема слухає низку приватних лекцій професора Челпанова з історії моральних теорій у Київському університеті. Так у світогляді Н. Григоріїва заклалися основи етичного соціалізму, переконаним прихильником, і навіть більше – теоретиком якого він став у майбутньому. З того часу етично-моральна оцінка існуючого і уявного суспільного ладу, соціальних відносин набули в його свідомості імперативного характеру.

У 1909 р. Григоріїв написав працю «Мораль (природа, зміст, історія та норми її)» [4], з метою допомогти молоді розібратися у морально-етичних питаннях. До того ж тоді це була перша подібна книга

українською мовою [5, с. 7]. Пропагована Т. Осадчим ідея служіння простому народові стала життєвим кредом Н. Григоріїва. Неприйняття системи освіти і науки, що служила режиму самодержавства спонукало його відмовитися у 1904 році від університецької освіти. Він склав іспит на звання вчителя російської мови у повітових і міських школах і подав прохання про надання посади у повітовій школі. Свій вчинок Н. Григоріїв аргументував так: «З народу ми вийшли, з ним і підемо; понесемо йому ті знання, які здобули. Не треба нам для цього буржуазно-царської кваліфікації. Нас кваліфікують самі наслідки праці серед народу і для народу. Все, що маємо, здобуто працею народу. Йому належать і наші знання, й наша сила» [9]. Як згадував Н. Григоріїв «Витримавши іспит, я 6 лютого чи березня я був у повітові школі в м. Сквирі. В школі учні й учениці ставились до мене добре, славили мої лекції, бо я не задавав їм нічого вчити...» [3, арк. 197]. Таким чином, у свій 21 рік Н. Григоріїв зробив перший важливий, цілком свідомий вибір життєвого шляху – служити своєму народові через поширення освіти [5, с. 7–8].

Все це стало основою для формування з міцними патріотичними переконаннями громадянина Никифора Григоріїва, який все життя працював заради розвитку українського народу. А також сприяло формуванню в майбутнього педагога таких важливих моральних чеснот, як честь, почуття обов’язку, активність, цілеспрямованість, гуманізм, справедливість та ідейна переконаність.

Перспективи подальших досліджнь є дослідження педагогічної і науково-просвітницької діяльності Н. Я. Григоріїва, зокрема громадсько-просвітницька діяльність педагога та внесок Никифора Яковича Григоріїва у збереження українсьї мови, та педагогічна діяльнісь педагога в еміграції.

Список використаних джерел та літератури

1. Бондаренко Т. Невтомний народник Ничипір Якович Григоріїв. [Електронний ресурс]. Режим доступу. –http://kraeznavstvo.at.ua/news/2009-08-27-20.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко – К. : Либідь, 1997. – 374с.

3. Григоріїв Н. Автобіографічний нарис та список праць. – ЦДАВО України, ф. 3562, оп. 1 спр. 65, ч. 2, – 337 арк.

4. Григоріїв Н. Мораль. (Природа, зміст, історія та норми її). / Н. Григоріїв– СПб, 1912. – 191 с.

5. Григоріїв Н. Я. Поділля: Географічно-історичний нарис / Вступна стаття О. Сухобокової. – Камянецьк-Подільський : Оіюм, 2003. – 92 с.

6. Кондзьолка В. В. Філософія і її історія / В. В. Кондзьолка. – Львів, 1996. – 189 с.

7. Пироженко Л. Н. Я. Григоріїв – автор навчальних кних з історії України / Л. Пироженко // Історія в школі. – 2000. – № 2. – С. 2–6.

8. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. – К.,1982. – 189 с.

9. Сухобокова О. Крізь епоху війн і революцій: Н. Я. Григоріїв видатний діяч українського національного руху. [Електронний ресурс]. Режим доступу. - http://petlura.poltava.ua/2012/01/02/kriz-epohu-vijn-i-revolyutsij-n-ya-hryhorijiv-vydatnyj-diyach-ukrajinskoho-natsionalnoho-ruhu/

10. Сухомлинська О. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / Ольга Сухомлинська. – К. : А.П.Н., 2003. – 68 с.

11. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 2: Навч. Посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – С. 252–256.

12. Шапар В. П. Сучасний тлумачний психологічний словник / Шапар В. П. – Х. : Прапор, 2007. – 640 с.

Моргай Лилия Анатольевна
аспирант кафедры социальной педагогики
и социальной работы
Уманского государственного педагогического
университета имени Павла Тычины

ФОРМИРОВАНИЕ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИХ УБЕЖДЕНИЙ И ЖИЗНЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ Н. Я. ГРИГОРЬЕВА

Аннотация. В статье охарактеризованы основные этапы жизненного пути педагога, просветителя, общественно-политического деятеля, писателя, журналиста, публициста, члена Центральной и Малой Рады Всеукраинского совета военных депутатов, профессора Пражского университета, директора Социологического института в Праге, руководителя украинского отделения радиостанции «Голос Америки» - Никифора Яковлевича Григорьева (1883-1953 гг.). Освещены влияние Т. Осадчего (секретаря Киевского сельскохозяйственного общества, экономиста, демократа-народника) на формирование мировоззренческих убеждений Н. Я. Григорьева.

Ключевые слова. Н. Я. Григорьев, педагогическая персоналия, мировоззрение, взгляды, убеждения.

Morgay Liliya
postgraduate student of the Department of social pedagogy
and social work
Uman state pedagogical University
Pavlo Tychina State Pedagogical

THE FORMATION OF PHILOSOPHICAL BELIEFS AND VALUES IN LIFE NYKYFOR HRYHORYEV'S

Abstract. The article describes the main stages of the life of a teacher, enlightener, public figure, writer, journalist, publicist, member of the Central

and Minor Council of the Ukrainian Council of military deputies, the Professor of Prague University, Director of the Sociological Institute in Prague, head of the Ukrainian branch of radio "Voice of America" – Nykyfor Hryhoryev's (1883-1953.). Lighted the influence of T. Osadchy (Secretary of the Kiev agricultural society, economist, Democrat-populist) on the formation of philosophical beliefs Nykyfor Hryhoryev's.

Key words: Nykyfor Hryhoryev's, teaching personnel, ideology, attitudes, belief.

To create a complete image Nykyfor Hryhoryev's as a teacher, educator, public figure needs careful study, as shaped his ideological beliefs and values. Particularly important in this context is the study of the influence of parental education on Nykyfor and his school life.

A significant role in shaping the philosophical beliefs of the teacher played a familiarity with T. Osadchiy, he helped route N. Hryhoryev's in the then poltechnic situation.

All this became the basis for the formation with strong Patriotic beliefs of a citizen of Nykyfor Hryhoryev's, who all his life worked for the development of the Ukrainian people. And also promoted the formation of a future teacher of such important moral qualities as honor, duty, activity, commitment, humanity, justice, and ideological conviction.